

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

De Morte, Dominica Prima Adventvs. De Memoria Mortis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

CONCIONES

Sive,

CONCEPTVS THEOLOGICI DE QVATVOR HOMINIS NOVISSIMIS.

DE MORTE,
DOMINICA PRIMA ADVENTVS.

DE MEMORIA MORTIS.

Partitio.

- I. De nonnullis memoria mortis effectibus.
- II. Memoranda mortis necessitas & sacris potissimum scriptis astruitur.
- III. Instituta priscorum ad mortis memoriam recolendam apta.
- IV. De utilitate eiusdem quo ad peccata.
- V. Ad contemptum mundi.
- VI. Itemq; ad alia complura.

Memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGVRA.

AGNVS ille Deus, cuius esse infinitum est, cuius potentia penitus admirabilis, Israelius in deserto Sinai commorantibus olim praecepit, ut animalium à Deo immolatorum cineres coaceruarentur & loco mundissimo extra castra asservarentur: qui cineres dum aqua viua aspergebantur, omnem immunditiam, contagionem & spurcitiā au-

Tom. 4. Bess. Advent.

ferebant, & quicumque immundi erant his cōspersi expiabantur. In mysterii huius umbra plenum purae veritatis lumen videor inueniri, firmiterque mecum statuo, magnum illum pictorem fictoremq; aigra figuræ huius fuligine, pallorem & tristem mortis imaginem depingere, atq; edocere v. luisse, nobis quod diu in deserto, & vasta mundi planitie commoramur, pallidæ huius Parææ cineres esse coaceruandos, inque anima velut in lo-

A co muan-

co mundissimo, custodiendos: qui cineres
 viua lacrymarum aqua macerati, tanta vir-
 turis sunt, & energia, tantisque prodigijs pol-
 lent, vt omnia mundet & expient, ipsa quo-
 que peccata, quae mortalium conscientias
 velut lepra quadam inficiunt, auferant. Fuit
 hoc, Auditores, magni Dauid consilium,
 quod ipsum & mihi materia futurum est,
 quam vobis in Aduentus huius theatro spe-
 ctandam proponam, cuiusque splendorem
 ac magnificentiam omnibus vobis patefaciam.
 Haec namque vnica in tota sacrae Scripturae
 officina, huic potissimum tempori congru-
 ere visa est. Et quoniam sacrum hoc tempus
 quatuor septimanas continet, quatuor quo-
 que diuersis tractatibus eadem distingue-
 mus. Primus futurus est de morte, adeo vt
 non nisi lachrymas, luctum, funera; mortem
 denique ipsam septem hi dies complexuri
 sint. Alter de iudicio horrendo, terribili, &
 formidabili, in quo non nisi seuera decreta,
 atroces sententiae, horrendae castigationes,
 ac rigida examina & discussiones audientur.
 Tertius vero de poenis Infernalibus, qui praeter
 ignes, supplicia, aeternitatem, diabolos,
 aliud non continebit; atque in iis tertia se-
 ptimana finietur. Quartus denique futurus
 est iucundissimus, qui gaudia, gloriam, cae-
 lestium iubilationes ac beatitudinem sem-
 piternam decantabit. Egregia & locuples
 profecto materia, & de qua latissimus mihi
 dicendi campus aperitur. Erit hoc & ad do-
 cendum, & ad permouendum peridonea, &
 ad quam vos omnes sedulo & ex animo in-
 uito, adeo vt, si in conueniendo frequentes
 & assidui, in audiendo vero attentis sitis, ipse
 meo non sum officio defuturus, sed omnem
 daturus operam, vt vestrae de me expecta-
 tioni, conceptaque opinioni satisfaciam. E-
 quidem de felici rei successu nullus dubito,
 sed plane confido, modo Paraclitus Spiritus
 sanctissimo auxilii sui afflatu, cymbam hanc
 per processum hoc a quo dirigere, ac glo-
 riosissima Deipara, Doctorum omnium cy-
 nosura, singulare Ecclesiarum refugium,
 ac mortalium omnium tutela ac praesidium,
 ope sua eandem propellere, non dedignentur.
 In hunc itaque finem illi mea vota, de-
 sideria, petitionesque libens merito do de-

dicoque: atque vt efficaciam preces maio-
 rem consequantur, coniunctis animis ac
 mentibus Angelica eam salutatione salute-
 mus, dicentes:

Ave MARIA.

Lacedaemoniorum rex Pausanias, cum o-
 lim inani quodam superbia typho inflatus,
 in magna hominum frequentia, a Simonide
 Philosopho petisset, sibi vt praeclearum ali-
 quod dogma e Philosophicis scriinijs de-
 promptum, aut praecceptum quoddam me-
 morabile traderet, ad quod & vitam, & mo-
 res totamque agendi rationem componeret,
 Simonides pro ea qua praeditus erat prudentia,
 cognita regis insolentia, vt eum & mo-
 destiorem ac sapienterem redderet, atque
 inanes illos fastus retuderet, suadet vt mor-
 tem semper in animo haberet, semperque si-
 bi proponeret, se viuere mortalem, ac pro-
 inde variis obnoxium casibus, & breui mor-
 riturum. Quid aliud responso hoc docere
 Philosophus voluit, quam nullam legem
 sanctiorem, nullum praecceptum salubrius,
 nullum ad superbiam, & contumaciam ali-
 cuius retundendam efficacius membrum ha-
 beri posse quam vilitatem originis, ac con-
 ditionis humilitatem ei ob oculos ponere,
 & finem, mortem, ipsaque exequias in men-
 tem reuocare?

Oraculum illud Philosophorum, atque Solonis sa-
 vnus de septem Graeciae sapientibus Solon, tentia,
 vt superbiens atque Alexandrinos animos
 compesceret, insolentes refrenaret, arro-
 gantes & contumaces intra rationis limitem
 reuocaret, vnicum medium adhibuit, aureis
 nimirum litteris, iisque grandibus auream
 hanc & vere diuinam sententiam, templi
 Delphici foribus inscripsit, *Nosce te ipsum.*
 Nosce, inquam, qui sis, vnde veneris? nam
 ipsum Nihil tibi pater est, limus & lutum tua
 nobilitas: ac cineres vera tua insignia. Co-
 gita tibi aliquando esse moriendum, atque
 vnicui tantum momento viuendum: cogita
 te viuendo mori, ac sensim sine sensu ad mor-
 tem citato cursu ferri, & cum hinc abieris, in
 cineres te redigendum.

Quin & in ipso primordio, magnus ille
 Deus,

Primum q̄ Deum, qui mundi huius Solon existit, mor-
 Deushomi- tis nobis memoriam inculcavit, adeo ut pri-
 ni creato ma quam Adamo omnium discipuloru' suo-
 rum primo tradidit, lectio, mortis ipsius fue-
 rit recordatio, cineres ac sepulchru', dicens:
 In quocunque die comederis ex eo, mo te morie-
 ris. Ac postea, Pulvis es, & in pulverem reuer-
 teris: funesta huius ac truculentę Parca me-
 moriam velut stimulum quendam ei inge-
 rens, quę eum a peccando retraheret, ac vel-
 ut speculum eius oculis obiciens, in quo vil-
 litatem originis perspiceret, denique & Al-
 phabetum quoddam illi prelegens, e quo quis
 esset aut qualis, disceret. O durum stimu-
 lum! O speculum pellucidum! O insigne ac
 doctum Alphabetum, quod homines etiam
 stupidissimos in sapientissimos Philosophos
 commutat!

Et sane veteres Ethnici, quod virtutem
 toto studio amplecterentur, vitia vero velis
 remisque fugerent, ne a recto vnquam ius-
 titię tramite declinarent, semperque ho-
 nestum ac decorum ob oculos haberent, a-
 liud, mihi credatis, calcar non adhibebant,
 quam vnicam hanc meditationem mortis,
 neque aliud sibi proponebant, quam hu-
 manę conditionis inconstantiam, defun-
 ctorum ossa, crania cineres, adeoque ipsa
 mortis insignia. Cuius rei luculenta mi-
 hi omnis antiquitas suppeditat exempla.
 Philippus ille Macedonum Rex, de numero
 illustrium veteris seculi regu', cum in Che-
 ronea Athenienses fadisset, veritus ne for-
 tasse victoria insoleceret, aut extra statum
 mentis raperetur, cum perspectum haberet,
 quantę memoria mortis ad tumentes ac la-
 sciuentes Principum animos refranandos
 foret efficacię, quendã e pueris mane quo-
 tidie ad se venire voluit, qui ei in memo-
 riam reuocaret, quod esset homo, mortique
 instar ceterorum mortalium obnoxius, at-
 que ideo nihil a se humani alienum existi-
 maret.

Hinc etiam Zenon Philosophus dicebat,
 Reges non ita debere confidere viventibus,
 quin quotidie ac semper, mortuos, qui in sa-
 pulchris latitabant, in consilium etiam ad-
 haberent. Innuere volebat, cordati ac pru-
 dentis regis esse, & inanes mundi delicias

suspectas habere, & mortis interdum memi-
 nisse, quin & a mortuis qui cęmeteria inco-
 lerent, de eiusdem versutis inquirere, nam,
 teste Ecclesiastico, certum est, & mortuos
 loqui, quorum hæc ad nos omnes vox est:
 Memor esto iudicis mei, securu' & tuum: hodie
 mihi, eras tibi. *Ecccl. 38.*

Ptolomæus Philadelphus Ægypti Rex, Ptolomæus
 is, inquam, qui luculentissimam ac lectissi-
 mis instructam libris Bibliothecam Alexan-
 drię instituit, inter medias epulas tristem men-
 sę mortis imaginem, ac mortui cranium sem-
 bebat.

per ad latus habuisse fertur, atque hæc a
 ministris interdum vocem in mensa repeti-
 iussisse: Inspice Rex & vide, ac cogita te-
 cum, eum cuius hic ossa & caluaria vi-
 des, talem olim, qualis tu modo, extitisse,
 ac venturam aliquando tempus quo tu ei
 futurus es similis, tuęque caluaria pari ra-
 tione mensis regum inferenda. Egregium
 hocce Ptolomæi factum laudabilem mihi &
 aliorum Ægyptiorum consuetudinem, re-
 uocat in memoriam, quibus solemne erat,
 cum genio hilariter indulgerent, ac publi-
 cum epulum instruerent, mortis imaginem
 per omnes conuiuas a summo ad imum in-
 ferre, hac addita sententiã, o vos omnes qui
 huc ad hilariter bibendum cõuenistis, mor-
 tis iam iam imminens nolite obliuisci, at-
 que ideo tristem hanc eius imaginem con-
 templamini; hæc vos commonefaciat ven-
 turum aliquando tempus, quo huic similes
 eritis. O factum bene! O sanctam ac ve-
 re laudabilem consuetudinem! Audite ma-
 iora.

Cum magnus Tartarorum Cham regni
 solum conscendit, ipso inaugurationis die
 quo ab omnibus Rex salutatur, summus
 regni Sacerdos ac totius Religionis apud
 Tartaros Pontifex, inter ceteras, quibus
 eum officii commonefacit exhortationes,
 mortem ei ob oculos ponit, inuitatque ut
 e terra se ortum meminerit, quin & cœlum
 intueatur, cuius compotem se futurum a-
 liquando speraret, denique ut mortalem
 se esse agnosceret, vitamque sibi peren-
 nem minime responderet. Idem penę de
 Imperatoribus Constantinopolitanis refert
 Neontius Episcopus Neapolitanus: hi enim

Gen. 2. 3

Veteres
mortis me-
mores plu-
rimu' fuere.

Elian. lib. 8.
var. cap. 15.

Zenonia A.
paphib.

Plut. in con-
uivio sept. sa-
pientum.

In Gitis Patr.

4
 eum regnum adirent, & totius populi applausu gratulationeque exciperentur, varii eos accedebat marmorarii, diuersa marmorum crusta demonstrantes, ab eisque petebant, e quo tandem marmorum genere sacra sibi Caesarea maiestas sepulchrum extrui vellet. O consuetudines dignas & laudabiles!

Lib. 7. in vita Zenonis.

Quum & Dii ipsi sanctam hanc mortis memoriam omniratione animis mortalium insculpere conati sunt: nam de Zenone Philosopho, quem paulo prius in scenam produximus, refert Laetius, eum, cum quondam ab Apollinis oraculo sciscitatus esset, ecqua ratione vita honeste institueret, mores componeret, vitia fugeret, virtutes confectaretur, & quonam modo vitae tempus cum honore traduceret, hoc ex adytis responsum accepisse, vt mortuos consuleret, ab iis quid sibi agendum foret, inquireret, eorum sibi schema & colores circumaptaret. Dum hoc Delphici Dei oraculum maturius mecum volao ac diligentius excutio, videtur veridicus ille Deus eum, ac post illum omnes omnino mortales, docere voluisse, vnicum ad vitam sancte laudabiliterque ducendam, diemque extremum in summa felicitate claudendum, medium esse, mortuos in consilium adhibere; ac feralem illam Parcam, mortem, inquam inexorabilem, ante oculos habere.

S. Basil. sibi mortis memoriam refrigerari volebat.

Sed iam satis superque profanis historiis inhaesimus, tempus & ratio postulare videntur, vt & sacra quaedam producantur. Magnus ille Basiliius Caesareae Cappadociae Episcopus, doctissimus iuxta ac sanctissimus, agmen ducat, hic namque in solemnitatibus maioribus, quando ex officii prescripto magnificentiam quandam & pompam praese ferebat, ne fortassis insolesceret, domesticorum suorum cupiam mandabat, sibi vt in mediis honoribus in aurem mordicus diceret: Mortem cogita Pater, ac sepulchrum perfici iube. Huic succedat Ioannes Episcopus Alexandrinus propter insignem in pauperes propensionem cognomento Eleemon qui sexto post Christum natum floruit saeculo: idem prorsus hic legitur fecisse. Statim enim vt ad Episcopatus dignitatem per-

Item Ioannes Episcopus Alexandrinus.

uenit, mortis liberatione cepit edificere, quam vt melius comprehederet, tumultum extrui mandauit, at nunquam perfici, idque ea de causa, vt cum quotidie ab eo peteretur, quando tandem eum perfici vellet, semper illi mors in mentem reuocaretur, ac se mortalem esse cogitaret.

Iterum ad profanos delabor, laudabile Severi Imperatoris factum propemodum oblitus, hic namque cum viuo sibi loculum construi iussisset, eidem se saepius includebat, quem & amplectendo exosculandoque; his verbis alloquebatur: Tu o locule angustis tuis complecteris eum quem orbis totius amplitudo nequit complecti. Testes hic habeo Dionem Nicæum ac Xiphilinum in eiusdem vita.

Ex hac igitur longa exemplorum enumeratione manifestum redditur, quam frequens apud maiores nostros mortis meditatio fuerit, & quo potentissimi Principes ac Viri sanctitate celebres atque omnes paene mortales, in eam affectu fuerint. Sane ipse Salomon Prophetarum omnium Rex, ac Regum Propheta, assiduam mortis meditationem tanti semper fecit, vt firmiter crederet; totique adeo mundo persuadere conatus sit, illam solam ad virtutes animo inferendas, ac vitia extirpanda posse sufficere. Verba eius audiamus: *Memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis* Materiam hanc in duas partes dispartiar, prima dicit, quam necesse sit nouissimorum, ac praesertim mortis, perpetuo reminisci, altera vero quantam secum sancta haec meditatio vtilitatem trahat quae duo vbi pertracta uero, omnium vestrum me vtilitatibus abunde velificatum existimabo, vos modo benignas aures accommodate.

Principio igitur ipsa assidua mortis meditatio in tantum homini Christiano necessaria est, vt S. Ioannes Climacus doctrina & sanctitate illustris, eam omnium virtutum, totiusque spiritualis piorumque exercitiorum basim ac veluti fundamentum appellare non erubuerit. Diuinus quoque Plato, Ethnicus licet, Philosophus alioquin praestantissimus, id ipsum, licet verbis paulo splendidioribus, expressit, ait enim medi-

II. Mortis meditatio homini ad salutem necessaria est.

meditationem mortis sublimem quandam Philosophiam posse nuncupari. Si vero ex eiusdem sententia, Philosophia ad reipubl. administrationē in primis requiritur, quam necessaria igitur ad salutem animorumque integritatem conservandam, sublimis illa Philosophia, mortis, inquam, memoria, dicenda est? Ad hæc tanta in rebus naturalibus finis ipsius necessitas esse perhibetur, ut cum Physiici omni in re. primum esse dicere non vereantur: ut quamuis in executione operis postremus, in intentione tamen & mente sit primus. Mors autem cum omnium rerum sit extremum atque linea vltima, in omnibus actionibus nostris prima sit, ac Principem in cunctis operibus locum teneat necesse est.

Mortis memoria in actionibus nostris prima esse debet.

Simile.

Nam quemadmodum nauclerus, cum in mediis tempestatibus nauem dirigit & moderatur, in puppi, quæ extrema. navis pars est, confidet, non lecus & homo, qui mundi huius oceanum euauigat, quo debite ac recte vitæ nauem dirigit non in protra & ortus sui principis confidere debet, verustatem scilicet ac nobilitatem stemmatis, maiorum decora, proavorum titulos & auitas imagines admirando, neque etiam in medio, mediæ nimium ætati ablandiendo, honores ac dignitates diuiniarumque affluentiam suscipiendo, sed in puppi, mortem ac nouissima in mentem reuocando. Hic igitur te constitue, ô homo, & ex illo specula Recordare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

Accedit hæc, quod Deus Optimus Maximus, iam ab ipso mundi primordio, hæc mortis meditationem adeo homini necessariam iudicauit, ut vix nata fuerit mors, quia eius statim insignia Adamo protoplasto adaptarit, Fecit Deus Adæ & uxori eius tunicas pelliceas: ut quemadmodum mortis colorem, & insignia ad lumbos gestarent, ita quoque eiusdem memoriam animo infixam gererent. Deinde idem ipse Deus, ut profundius adhuc angustaret, & regiam hæc mortis recordationem cordis humani laminæ insculperet, in veteri lege sanciuir, ut altare cineribus mundaretur, omniaque va-

Gen. 3.

sa in Sacrificiorum vsum depurata mortuorum animalium pellibus conuestirentur. Nam 4. Audite Codicis textū: Sed & altare mundabunt cinere, & cuncta vasa altaris operient simul velamine hi acynt binarum pellium. Quid porro aliud altaria hæc, hæc pelles, cineres ac vetera illa ornamenta declarant, nisi corda nostra, quæ sunt veluti sacra quædam Spiritus sancti altaria, in quibus sacrificium laudis offertur, ipsa mortis recordatione esse decideranda, atque omnes eorum facultates, quæ instar vasorum sacrorum sunt, pellibus & exuuiis cœmiteriorum, id est, mortuorum cadaverum inspectione, cooperiendas:

Huc etiam facit, quod in Ezechiele Propheta ii, qui ad salutem destinati sunt, signo Tau (quæ postrema alphabeti Hebraici littera est) in frontibus signati legantur: Percussit senes & iuuenes, eos vero qui super frontem habent signum Tau, non interficietis. Docemur hic, si saluari ac vindici gladio eripi velimus, animarum frontibus, funesta mortis insignia, (quæ vltima linea rerum est atque vltimus in vita Alphabeto character) insculpenda. Hinc Elias Propheta zona e mortui animalis pelle parata lumbos cingebat, & multis deinde post sæculis præcursor Domini Ioannes Zachariæ. Erat hæc zona verissima mortis iudicia ac notæ: ut hinc disceremus, mortis memoriam nullo vniquam tempore animo seponendam, verum ad salutem penitus esse necessariam, quin & ab ipso Deo traditam ac iussam. Vnde Poeta:

Ipse iubet mortis te meminisse Deus.

Et Sapiens: Recordare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

Omnes quinetiam, qui in veteri Testamento sanctitate celebres fuere, mortis meditationem minime neglexerunt, sed ad vnum omnes nouissima ante oculos habere, ac bellatricem hæc formidarunt. Iob enim, an non in medio calamitatum Domino dicebat: Scio, quia morti trades me. ubi constituta est domus omni viuenti, id est, certo certior sum Domine, esse mihi aliquando hinc morte decedendum, tributum commune

6
 ſolvendam. Hoc quippe mihi ſemper ob o-
 cules errat, in hoc cogitationes & opera col-
 limant, hoc vnum ſpecto, atque ipſa mortis
 memoria nulla vnquam tempore animo ex-
 cidet. O propoſitum vere pium ac regium!
 Sed ipſum Iohē regis ſanctiſſimi factum non
 minori admiratione dignum eſt, qui ſancto
 quodam zelo ſuccenſus omnes quotquot
 in regno idolorum ſtatuas reperiebat, com-
 minuit, lucos ſuccidit, atque per eorum
 delubra mortuorum oſſa ſparſit, vt ad eo-
 rum conſpectum populus idololatra mortis
 meminiflet, inque vitæ emendationem in-
 cumberet. Quare age, anima mea, ad imita-
 tionem Principis huius, peccatorum idola,
 quæ in corde tuo profano colebantur, con-
 fringe, radices eorum ſuccide, in eorum ve-
 ro locum oſſa mortuorum conſtitue, vt no-
 uiſſimorum memoriam nullo non tempore
 animo geras. Sed pergo in cœptis & alios
 cœceptus depromo, vt ad iugem mortis me-
 ditationem ſemper habendam vos adhorter.

4. Reg. 15.

Gen. 50.

Magnus quoque ac prudens Patriarcha
 Ioseph, cum iam in extremis eſſet, obnixè
 fratres rogauit: vt, poſtquam hinc ipſe mo-
 riendo emiſſaſſet, corporis ſui curam gere-
 rent, cumque ex Agypto diſcederent, reli-
 quias ſuas aſportarent. Cur autem hoc eum
 poſtulafſe exiſtimatis? niſi vt mortis iis me-
 moriam imprimeret, ac de morte cogitandi,
 cum mortui fratris oſſa conſpicerent, occa-
 ſionem daret, ſeſeque eidem Parçæ, cui fra-
 ter iam colla ſubmiſerat, obnoxios eſſe exi-
 ſtimandi.

4. Eſth. 4.

Angelus idipſum olim Eſdra (qui primus
 Hebræis è Babylone redeuntibus, cum Zo-
 robabel & Nchemia dirutos Ieroſolymo-
 rum muros inſtaurauit, ac legem Dei popu-
 lo prælegit) innuit, cum ait: *Menſu a me ſi ſta-
 tum venti.* Porro verbis illis obſcurioribus
 aliud non deſignatur, quam vt Eſdras ſibi
 breuem vitæ meſuram proponeret, dies
 venti inſtar in auras abire, ac inanem quen-
 dam fumum euaneſcere: ſecumque cogita-
 ret, ſe, licet hodie byſſo & purpura rutilans
 incedat, craſtina tamen die terra obruen-
 dum: licet hodie ſplendide epuletur ac ge-
 nio indulgeat, craſtina forſitan die vermes,

buſones & lacertas ſaginaturum. Eadem ti-
 bi, ô homo, verba hodie quinetiam inculco,
 amiceque ſuggero, vt nouiſſimorum iugiter
 memor viuas.

Quidni? cum & ipſi Turcæ egregia qua-
 dam conſtitutione nobis Chriſtianiſ in hoc
 præluceant, tradunt enim qui res Turcarum
 ſcriptis commiſere, apud eos ſuperſtitiſoſ
 quodam religioſos eſſe, quos Torlaques
 patrio vocabulo nuncupant, victum oſtia-
 tim emendicantes, magnaque ſeſe inedia
 macerantes, barbam & caſariem cute tenus
 radentes, ſolaque melota circa pudenda te-
 ctos, qui apud ſuos magna in veneratione
 ſunt, atque inter omnes Turcarum religio-
 ſos præcipui. His ſolemne eſt, cum biparen-
 tibus ſpeculis per plateas incedere, ac præ-
 tereuntibus ingeminare, hæc vt ſpecula in-
 ſpic erent, viderent, inquam, quinam eſſent,
 & quinam futuri ſint, ne ſe proinde extra ra-
 tionis metam ac præſcriptum abripi ſineret,
 ſed mortalia cogitarent mortales. Quid? Au-
 ditores? Mahumetani, ecce, mortis memo-
 riam ſemiſepultam eruunt, ac vos eandem
 terra obruetis? nequaquam. Sed eos hac in
 re, non dico, imitamini, ſed longo interuallo
 antecedit.

III.
 Turcarum
 religioſoſ
 ſuperſtitiſoſ.

Lycurgus Lacedæmoniorum legiſlator,
 referente Plutarcho, iuxta aras ac delubra
 deoſ, mortuos ſepeliri voluit, ſcitis, quam
 obrem? Vt nimirum, qui templa diis ſuppli-
 caturi intrafſent, mortuorum quoque, eadē
 opera reminifcerentur: tantumque de mor-
 tis memoria, quantum de cultu ac venera-
 tione deorum ſoliciti eſſent, a non hæc di-
 uina quædam conſuetudo eſt ab ethico ho-
 mine introducta?

Pline in Ly-
 curgo.

Herodorus, Tullius ac Mela Pomponius,
 apud Perſas, mortuos intra domeſticos pari-
 etes ſepelire conſueuiſſe teſtantur, vt qui vi-
 uerent ac ſuperſtites forent, eorum ſortem
 ſemper ante oculos gererēt, atque illorū quo-
 rum familiaritate & præſentia deſtituti erant
 memoriâ nihilominus conſeruari, quan-
 doquidem atria ac lares in cœmiteria con-
 uerterent: quin etiam dicere non vereban-
 tur, deſunctos vita, meliores ac prudentio-
 res magiſtros eſſe, quam viuos. O conſuetu-
 dinem

Herod. lib. 1.
 Cic. 1. Tuſc.
 Mela lib. 1.

dinem plâne coelestem ac propemodum diuinam.

Lautius. Democritus Philosophus inter ceteros nobilis, vrbes atque hominum confortia vt plurimum deuitabat, per cœmiteria ac bustuaria libentius obambulaas: sciebat enim, qui in Philosophiæ studio decurrerat, ipsam mortis meditationem, veram ac perfectam Philosophiam esse. O oracula antiquorum! ô viros penitus admirabiles! at vero nostri Philosophi, fideles intelligo, an non & longe maiora præstiterunt.

Andr. Mast. in v. s. Josu. Iacobus Edessenus scriptor apud Syros cum primis nobilis, & magni Ephraimi olim doctor, memoriæ prodidit, Noachum ossa primi parentis Adam religiose in arcam ad se recepisse: & post siccatum à diluuiio terrarum orbem, illa inter suos tres liberos cum orbe ipso distribuisse, Semoque, quem anteferebat ceteris, caluariam donasse, & cum ea regionem quam Iudæam appellamus. Vtrum hoc apocryphum quoddam cabalistarum commentum sit, modo non disputo, sed hoc dico, mirari me, nullam in sacris litteris mentionem fieri, Noachum aurum aut argentum, aut quidquam ex omnibus mundi pereundis thesauris in arcam intulisse, cum tamen ossa secum asportasse dicatur ex traditione, mortem scilicet cunctis opibus anteponendo, vt nimirum filiorum animis eiusdem memoriam inculperet, quam vnam plurimam quam omnes thesauros fecisse eum apparet; quo eam ceteri exemplo illius mortales splendoribus ac dignitatibus anteferrēt. Probo.

Exod. 13. Dum Hebraei Egypto egredierentur, ac crudeli se iugo Pharaonis eximerēt, omnemque plurimum auri & argenti, resque alias immensi pretii secum asportarent, Moyses totius populi ductor & Princeps, aliud præter ossa & cineres Ioseph secum non detulit, mortis scilicet memoriam ceteris rebus anteponens. Cuius rei accuratam Procopius rationem reddens ait, *Hebraei quia carnalia se habebant, iussi sunt mutuo accipere sacra aurea, & argentea. Moyses eligit vni iussi ossa, qua præfertur in mensis Egypto um thesauris.*

Magnus ille Cosmographus Abrahamus

Ortelius, qui theatro suo toto (quaqua patet) orbe innotuit, in eodem rem sane admirandam commemorat: Esse scilicet in orbem gentem, quæ mortuorum ossa nummorum loco adhibeat, eaque in rerum permutatione, ac necessariis emendis vendendisque auri loco valere atque eadem omnes eorum diuitias esse. An non hoc est perpetua mortis recordari, eamque nullo non tempore ac loco ante oculos habere, cum ossa auri loco sint, & velut thesauri asseruentur? Imitentur hoc Christiani, eaque quæ mundi sunt contemnent, mortem semper animo voluant, de eadem agant, loquantur, eam somnient, ac nunquam non, velut præsentem meditentur, neque ea non secus, ac de thesauro. aliquo custodiendo totis viribus contendant, vt hic etiam locum illud Evangelii inueniat, *Vbi thesaurus tuus, ibi & cor Matth. 6.* Qui enim occultum quendam thesaurum habet, semper de eodem cogitando sollicitus est: mors autem, quæ pretiosus quoque thesaurus, obliuione sepeliri non debet, sed semper animo ac cogitatione voluenda.

Et sane ita se res habet: quin & inter Magorum, qui ex Oriente Christum adoraturi in Bethlechem venerant, thesauros, mortis memoria haud abfuit, inter cetera namque munera obrulerunt & myrrham, quæ mortis symbolum dicitur, & in defunctorum sepulturam adhiberi consuevit. In quo mysterio designatur, heroici cuiusdam ac magnanimi pectoris esse iugem & assiduam mortis memoriam, i. e. myrrham, Domino in sacrificium reservare, ac feretri semper meminisse.

Adhæc, ipse Dominus ac Redemptor CHRISTVS eandem haudquaquam oblitus est. Ipsum enim solemnem gloriæ ac triumphi sui diem mortis memoria voluit adornari, ac quodammodo insigniri. Sepulchra siquidem defunctorum aperuit, atque iisdem eductos Eliam, & Moysen in monte Thabor, velut oculatos suæ transfigurationis testes, adesse voluit. Vt hinc disceremus, summos inter honores ac faustos populi applausus, mortis tamen ac cinerum

rum recordationem non esse abiiciendam, & ad quodcunque tandem honoris, qui per montes exprimitur, fastigium sustollamur, mortis ac defunctorum nihilominus memores nos esse oportere.

Quare age, Christiane, memorare nouissima tua, memorare, inquam, Gentilium, sanctorum Angelorum, & ipsius etiam Iesu Christi Principis tui vestigiis insistendo; funderis mortis interdum reminiscere, his te cineribus aliquando perfunde, sinem tuum, & quid futurus sis tecum cogita, sepulchrum tuum nonnunquam adi, atque ita tecum sermocinare: Anne igitur me semel mori necessum est? pro dolor! anne corpus hoc ab anima separandum & in cineres redigendum? o rem deplorandam! angrati illi oculi solis lumen non amplius poterunt intueri? o calamitatem! aures he non amplius iucundissimo musica sono demulcebuntur? o miserum! lingua hac obmutescet? itane pulmones, cor, manus agitari, caput quaquaversum veru, membra sentire, ac pedes ambulare desinent? o acerbum nuntium! Recordare igitur nouissima tua, & imprimis mortem, & vltimum hunc terminum, nam quemadmodum nihil eiusdem memoria reperiri potest sanctius ac melius, ita nec eiusdem obliuione quidquam deterius aut damnosius. Atque hoc vnum in primis Christianus ille Heraclitus, Ieremiam significo, in populo suo vnice deplorauit, quod nimirum rarissime aut nunquam mortis meminisset, *Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui.* Id ipsum & Iesaias de confusione & iniquitate Babylonis asseruit plorans: *Et dixisti: in sempiternum ero domina, non posuisti hac super cor tuum, nec recordata es nouissimi tui.* Animæ peccatricis imaginem gerere videris infelix Babylon, quodque olim Propheta calidis lachrymis in te deplorauit, hoc in illa equidem deploro, Transcamus vterius.

Ezech. 8. Quanta, putatis, fuit abominatio, quam Ezechiel Propheta in templo olim vidit, quando senes tergum templo Domini obuertentes, versus orientem respicientes, ac fosciculos naribus applicantes conspexit: at non minor, mihi credite, abominatio est,

ac mera & intolerabilis stulticia, cum senes canescentes illi vertices atque albertia tempora, qui iam ad occasum vitæ vergunt, ad orientem respiciunt, ac iuuenum more lasciuunt. Tolerandū quidem foret, si in flore adhuc ætatis constituti, aut iam pubescentes, ad orientem iuuentutis oculos conuerterent, atque eundem, quodammodo prouisorie adorarent: sed cana illa capita, & silicernia, qui tanto iam itinere ab aurora vitæ retrocesserunt, morti vicini, & alterum quodammodo pedem in Charontis cymba habent, oculos ad orientem adhuc conuertere, vere deplorandum est.

Atque hinc fit, quod templo sancto tergum obuertant, Deum contemnant, sanctasque eius leges ac præcepta violent, & sub vitæ terminum floribus ac corollis redimiti incedant, longius sibi vitæ spatium pollicentes, vti ramusculo naribus applicito manifestum faciunt. At conuerte ad occidentem oculos veterane ac rugose senex, noli corum te fingere, seic te Proserpina canum, noli annos mentiri, sed memorare nouissima tua, finis memento, testamentum conde, dispone domui tuæ, ac tecum cogita, quam necesse sit ad salutem mortis meminisse, ac quantam etiam vtilitatem adferat. Est hoc secundum concionis huius membrum, ad quod me iam accingo.

Huc accedit, quod continua mortis meditatio, præterquam quod hominibus ad salutem pernecessaria sit, infinita etiam commoda pariat. In primis autem peccato aditum ocludit. Ita namque id testatur in Collationibus Cassianus, doctrina & vitæ sanctitate inter seculi sui scriptores perillustis: ait enim, in plurimorum Anachoretarum conuentu, in quo de tentationibus diaboli expugnandis, ac peccatis fugiendis deliberatur, vnum è senioribus dixisse nullum aut ad tentationes Satanæ superandas, aut ad vitiorum fugam, assidua mortis recordatione medium vel efficacius vel excellentius dari posse. Ac non præter rationem, ita namque sentiunt ac docent omnes sancti Patres, & imprimis diuus Augustinus, qui quodam loco ait: *Nihil sic re-*

Abominatio est, videtur senes mortis immemores.

IV. Mortem recordari vtile est.

HOCAT

liberborat. uocat à peccato, quam frequens mortis meditatio.

Ep. ad Cypr. Ac deinde Hieronym. *Memoro mortis tua & non peccabis, qui enim quotidie recordatur se esse mortuum, contemnit presentia, & festinat ad futura.* Et Epistola ad Heliodorum: *Nil aequè tibi proficit ad temperantiam omnium verum, quam frequens cogitatio breuis aui, & huius incerti: quidquid facies, respice mortem.* Egregia quidè hæc omnia, sed quæ è pagano decerpita sint horro, ex Epistola scilicet xxv. Senecæ ad amicum Lucillum: ipsa autem Epistola hæc trito huic Sapientis axiomati, *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis, inniti videtur.*

Eccl. 7.

Simile.

Num. 21.

Mirabiles effectus qui in mortis meditatione notantur.

Et sane frequens ac iugis mortis meditatio, peccatorum quædam mors est, ac præsentissimum aduersus delicta antidotum. Dicantur ii qui à venenosis serpentum moribus fauciati sunt, yugine ex serpentum adipe confecto sanitati restitui. In animabus id locum habere quis neget? dum enim illæ à peccatis, quibus nulla vipera aut regulus venenosior, fauciatae sunt, ac vulnera, & morsus, feralis meditatione mortis, velut amaro quodam iure, tingunt, confestim perlanantur. Insignem in hoc propositum allegoriam producam. Iussit olim Deus, Israelitis Sinai deserto commorantibus, serpentem quendam æneum in medio castrorum in stipitem erigi, in quem si qui venenosis serpentum moribus fauciati oculos conuicerent, protinus sanitati integritatiquè pristinae restituebantur. Cuius allegoriam moralis sensus hic est. Vult nimirum Deus Optimus Maximus, ut quamdiu in deserto mundi huius commoramur, mortis viperam in altissimam animæ nostræ sedem sustollamus: cuius tanta virtus est atque efficacitas, ut, statim ac nos peccata venenoso suo afflatu læsere, si ad illam oculos conuertamus, subito, non sine aliqua miraculi specie, sanemur. Est hoc nempe & sapientis consilium: *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.*

Sed parua sunt quæ hæcenus dicta sunt, si cum iis quæ mox dicturus sum, conferantur: morbos enim qui nulla sanari arte videntur posse, illa è vestigio curat: cæcis quippe oculos adaperire, mentis constan-

Tom. 4. Bess. Aduent.

tiam phreneticis reddere, ad veri Dei cognitionem idololatrias pertrahere, an non effecta quædam mirabilia sunt ac miracula quædam omnem fidem superantia? Ipsa autem finis vltimi consideratio, cinerum perpetua meditatio, atque assidua originalis vilitatis memoria, omnia hæc, atque etiam longe maiora, in anima operari consuevit. Quod pluribus iam demonstrabo.

Magnus ille mundi Esculapius Christus, *Ioan. 9.* visum cæco nato volens restituere, non dictamnum quod fauciis certis medetur, non chelidoniam hirundinibus salutarem, non varia Pharmacopolarum collyria adhibuit, sed expuit in terram & fecit lutum ex sputo, quod cæci deinde oculis superposuit. Hoc vix malagma oculis adhibitu fuit, quin statim iucundissimum & optatissimum cæli lumen cœperit intueri. Ipsum igitur lutum, ac vilis originis nostræ puluis si cogitationum oculis adhibeatur, eodem quam primum perlanat, nosq; ex cæcis reddit perspicacissimos, & ex talpis lynces quasdam visus acutissimi, ut nos ipsos statim agnoscamus alterum est.

Solent peritiores medici, iis quibus turbatum & minutum est cerebrum, ut sunt amenetes, phrenetici, lunatici, & calidis febribus laborantes, cæli mutationem consulere, ac persuadere, ut in patrium solum & locum originis, ad aliquod tempus, secedant. Ad horum autem imitationem prudentes animarum Archiatri, dum vident eas ambitione tumidas, luxu disfluentes, auaritia sordidas, lasciuia inquinatas (ô offrenem phrenesim!) consulunt ut cælum mutent, ut in cinerum se regionem conferant, in qua & formati & nati sunt: illa porro actis & loci mutatio plus sæpe prodest quam omnis exterior medicorum industria, aut medicamentorum varietas.

Tertium hoc sit. Naaman princeps militiæ regis Syriæ, Principi suo gratus & carus, quiq; summo apud omnes in honore erat, cum à lepra mundatus, & ab idololatria ad veri Dei cultum conuersus esset, ne forsitan in pristinam aegritudinem relaberetur, aliud antipharmacum ab Elisæo non petiit, quam pauxillum de terra Israël, quam

Mortis memoria phreneticos sanant.

Mortis memoria idololatriæ horrorem generat.

B satis

facis habere virium ad timorem Dei, cognitionem, atque idololatriæ horrorem menti inferendum arbitrabatur. Audite verba eius:
 4. Reg. 5. *Obsecro, concede mihi seruo tuo, vt tollam onus duorum burdonum de terra: non enim faciet vltra seruus tuus holocaustum, aut victimam diu alienis, nisi Domino.* Ecquid Spiritum S. sacerarum litterarum auctorem hoc factò designare voluisse arbitramini? præter alia hoc sane, nullum esse ad sepelienda & euitanda peccata, quæ meræ vanitates sunt, atq; idolorum cultus, medium efficacius, quam per assiduam meditationem mortis, paucillum, non dico terræ Israelitidis, sed terræ è qua geniti & efformati sumus, assumere ac pendere præter terram nihil nos esse, & in terram iterum conuertendos.

Y. O sancta ac ter beata mortis meditatio! alia quin etiam tuæ sunt vires, maior tua est potentia ac robur, maioraque adhuc edis miracula. Scire vultis, Auditores? illa, illa mundi atque omnium rerum mundanarum contemptum generat. Fuit hoc olim iudicium Magni Hieronymi dicentis, *Facile condam Paulum. i. mni omnia, qui semper se cogitat esse mortuum.* Idem & docet Gregorius lib. 16. Moralium cap. 16. ac Bernardus: *Monachus, inquit, radio affectus componat se meditando supra petram in qua lauantur mortui, & cogitet apud se quomodo tractentur ibi sepeliendi, quomodo nuset caput, cadant brachia, rigeant brachia, tibia taceant: quomodo deferantur hum. andi, quomodo exponantur in tumulo: quomodo puluere contegantur, quomodo vorentur à vermibus & quasi saccus putrefactus consumantur: summaq; est Philosophia meditatio meritis assidua. Hanc ubique perrexit, secum portet, & in æternum non peccabit.*

Lib. 8. *Geograph.* Apostolus Doctorum omnium Doctorum ad Corinthios scriberet homines naturalia salacissimos, (de quibus ait Strabo, fuisse apud eos fanum Veneris adeo locuples, vt plures quam mille habuerit sacrorum famulas meretrices, quas deæ, viri mulierisque Corinthiæ dedicarant) vitiaque illorum euellere ac virtutes è contra inferere, atque sanctiorem neglecta lubricitate & libidibus vitam eos vellet traducere, alio argumento non est vsus, nec aliud iis præceptum

tradidit, quam vt mortis memoriam conseruarent: *Hoc itaque dico fratres, tempus breue est, reliquum est, vt qui habent uxores tanquam non habentes sint, & qui sicut tanquam non stent, & qui gaudent tanquam non gaudentes, & qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur, præteris enim figura mundi huius.* Perluadet ecce sibi mortis memoriam ad delicias voluptatesque eliminandas.

Bartholomæus Tegius auctor nostri Lib. 1. temporis accuratus & diligens, hunc locum exponens ait, veteres, vt ad oculum demonstrarent, quantæ esset ad mundi contemptum ingerendū efficacitæ assidua mortis ipsius memoria, inter cætera hierographica mortui cranium hæc addita Epigraphe, *Cogitanti vilescunt omnia,* depingere cõsueuiffe: inuuentes, eum qui attente mortem in tuetur & cogitat, omnia facillime cõtempturum. Vnde & Magnus Gregorius, *Facile contemnit omnia, qui se semper cogitat esse moriturum.* Lib. 16. M. 6. 1. j.

Hinc & vetus quidam Philosophus, cuius mihi modo nomen haud occurrit, quamuis de rei veritate nullus dubitem, dicere solebat, mortem omnium esse deliciarum temperamentum, ac tantum animam per candē ad omnia rerum terrenarum cõtemptum excitari, quantū eam tentationes earum affectu & morte deprimere solent.

Rerum omnium, fateor, obliuionem inducit mors, & vniuersarum deliciarum nauisem eiusdem memoria, quotidiana namque fieri experientia videmus, quomodo rei qui ad mortem condemnati sunt, rerum suarum curam negligant, de amicis non sint solliciti, de cultu corporis haud quaquam anxii, vt inculca barba & promissa coma in sordibus volutentur, vnam sibi mortem semper ob oculos ponentes. Quid? an tu, ô homo, tu inquam, qui à toto iam tempore obscuro mundi ergastulo detineris inclusus, atque huius immanissimæ dominæ, carnis dico, vinculis innodatus, ab ipsis incunabilis ad mortem condemnatus es, inania & mundi huius ludibria amplecteris, deque mundo adhuc cogitabis, cum tibi propediè moriendum sit, ac proinde de morte potius cogitandum?

Addam

Addam historiam, quo maiorem adhuc tibi pudorem incutiam, & gentiliū scriiniis depromptam. Referunt Fulgofius & Placina magnum illum Orientis terrorem Saladinum, morti vicinū mandasse, vt statim ac spiritum exhalasset, indusium quoddam vile in exequiis ac pompa fūnebit, in pertica gestaretur, & simul in clamaretur: Ecce Saladinus, totius olim Orientis terror, atque Asiæ dominator, ex omnibus quæ acquisiuit trophæis, lacerum hunc & vilem panniculum secum defert. Erat, erat, mortis ac nouissimorum memoria, quæ hunc omnium rerum contemptum & abdicacionem in eo excitauit.

Mors d. r. andrū r. gnis cedere cogit.

Simile quid in Machabæorum libris legere videor. Magnus Alexander horrendū illud belli fulmen, qui per totum terrarum Orbem victoricia signa circumtulit, postquā iā plurimos triumphos egisset, multas gentes & cultu & natione barbaras profligasset, tot regna & prouincias euertisset, morti vicinus & fato iamiam concessurus, vocatis ad se purpuratis atque optimatibus suis, illique ac toti simul orbi valedicens, regnū diuisit, ac singulis singulas partes assignauit. Verba Scripturæ hæc sunt: *Et factum est, postquam percussit Alexander Philippi Macedo, qui primus regnauit in Græcia egressus de terra Chetim, Dar un regem Persarum & Medorum: constituit pralia multa, & obtinuit omnium munitiones, & interfecit reges terra, & siluit terra in conspectu eius: & post hæc decidit in lectum, & cognouit quia moreretur, & vocauit pueros suos nobiles, qui secum erant: nutriti à inuente sua, & diuisit illis regnum suum, cum adhuc uiuere.* Ecce, mortis memoria ac vehemens eiusdē apprehensio, potentissimū hunc Monarcham honoribus vltro coegit cedere, atque omnibus regnis, quæ tanto sudore, labore, tot præliis & periculis sibi pepererat, in momento valedicere.

Hirudinum natura.

Qui de animalibus scripserat tradunt, hirudines, si corpori humano, cui ad noxiū humorem exsugendum impositæ sunt, nimis tenaciter adhaerescant, ac nulla ratione auelli queant, quamprimum decidere, & siacere iugere, si cineribus caput perfri-

etur. Hirudines vos estis, ô peccatores, qui noxiū vanitatum & voluptatū sanguinem, in corrupto mundi huius corpore nimis auide exlugitis & imbibitis, adeo vt nulla auelli ratione possitis: sed si mortis cineres capitibus vestris inspergeretis, exsugere desineretis, ac nefariis coëptis sine dubio desisteretis. Ipsa namque mortis meditatio, & stultus ac perditus nimis erga mundū affectus in vna morari sede, ac pariter consistere nequeunt. Docuit hoc me Psalmographus, qui de Iudæis in Chaldæa captiuitate Babylonica abductis ait, eos eū ab alienigenis ad patrios Psalmos de cantandos inuitarentur, respondere solitos: *Quo- Psa. 136. modo cantabimus canticum Domino in terra aliena? Quod enim peregrini essent, & in aliena regione versarentur, & in migraturos se sperarent, hinc fiebat, quod nullis voluptatibus, deliciis, delectationibusque afficerentur, ac vitam in lachrymis ac perpetuo luctu mœreodo transigerent. Considera tecum ipse interdum, ô homo, te hoc in mundo, non secus atque Hebræos in Chaldæa, captiuum & velut in terra exiliū versari, sub horrido, & immiti cœlo constitutū, & qua certus es, aliquando tibi esse discedendum: cogita, mortem luculentam aliquando de te triumphum acturam, quod si feceris, certo certius mihi persuadeo alios te profecto mores assumpturum, in alium virum mutandum, non risu & deliciis dissoluendum, & omnem à te voluptatem heroica quadam animi constantia ablegaturum.*

Daniel regiorum somniorum interpres, & Prophetarum omnium facile Princeps, VI. fanum Beli cum cribratis cineribus conspergeret, imposturas sacrificulorum & ementitum idoli cultum facile detexit. Docet Cineres hæc historia, nos si mortis cineribus memortis vti- moriam conspergamus, versutias carnis le remediū & Satanae iniquitatem, qui idoli mundi sunt aduersus mundi vanitates.

Lactantius refert ad hæc, mortuos à viperris, qui vt plurimum emoriuntur, persanari si earundē cineres plagæ applicentur. Quas nobis plagas, eequæ animæ vulnera infligunt

gunt ambitio, superbia ac mundi vanitas? quam crudeles hæ sunt viperæ? quibus si mortis cineres confestim apponantur, omnis sine mora læsio perfanatur. Audite porro, vt morbi remedium suggerat Ecclesiastes, dicēs: *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.* id est, ambitiones tuas & honores cineribus consperge, & omnibus deliciis, voluptati, vanitatisque nuntium remittes.

Ecc. 7.

Lib. de Vegetabil. b.

In sermonil.

2. Reg. 17.

Quid si dixerō, ad solum cinerum conspectum demones fugari, eorumque machinationes & molimina subuerti? Nam vt Albertus Magnus, curiosus ille naturæ arcum indagator, tradidit, nunquam amplius coruos ad nidum reuerti, si cineres aut fracti vitri pulueres eidem inpersos viderint: ita dico, Satanam tartareum illum coruum, fuligine infernali nigricatē, nunquā amplius in corde nostro nidum sibi aut domicilium paraturum, si idiplum semel cineribus, in quos post vitæ exitum redigendi sumus, conspersum viderit, ac vitri fragmina in eo repererit, id est, si fragilitatis humanæ (qui non nisi vitrei sumus, quin & vitro fragiliores, teste Augustino: *Nonne fragiliores sumus quam si vitres essemus, vitrum enim et si fragile est, tamen seruatum diu durat,*) meminerimus; Quantum igitur commodum animabus nostris generas, o iucunda ac tristis mortis reminiscētia! at longe maior tua est fortitudo & vires longe maiores, quippe quæ omnia denicias, pessundes, & in frustra comminuas, mundum, peccata, ac diabolicos impetus.

Dauid ouium quidem pastor, sed animo gigas, propriis Goliadam Philistæum armis confecit, Saulem quoque non aliter debellauit, qui nimirum proprio ensi superincubuit. Omnes, mihi credite, Christiani Dauidi huic sunt persimiles, qui nimirum duos aduersarios tergo semper & capiti superimminentes timere debet, Goliadam nimirum, id est, mundum, & atrocem quendam ac sanguinarium tyrannum, id est, Satanam, ac de vtroque victoriam referre possunt, si mortis & cinerum, quæ horum arma sunt, memoriam in manus sumpserint. Certam autem nobis victoriam Sapiens spondet:

Memora nouissima tua, & in æternum non peccabis. Ad hæc ipsa mortis recordatio peccatum penitus extinguit & suffocat, adeo vt nequaquam fieri possit, quemquam à virtutis tramite deflectere, si mortem & nouissima semper præ oculis habet. Ipsa namque mors præsentissimum aduersus venenatos peccati morsus remedium est. Hinc speculum illud patientiæ Iob, omniumque afflictorum antehgnanus sanicem & vermes exulcerato corpore erumpentes, vt Scriptura ait, testa radebat. Quæ verba magnus Pontifex Gregorius interpretatur, ait, nos, si originis ac nostri Esse, quod testa fragili fragilius est considerationem in manus sumamus, & terræ nostræ, mortis ac sepulchri nunquā non memores simus, vermes & peccatorū (quæ meræ sordes sunt, animabus nostris innasci solita) sanicem facile derafuros, animamque ab omni profusis labe contagioque mundaturos.

Iob. 1.

Lib. 17.

Refert Ammianus, apud barbaras quasdam gentes veneni cuiusdam genus reperiri, quod oleum incendiarium appellant, cuius tanta esse fertur virulentia & peltis, vt quodcumque tandem membrum attingit, ipsum confestim, occulta quadam ratione, non sine exiguo cruciatu, & absque vlla extinguendi spe, ardeat: nam quo plus aquæ affunditur ad restinguendum, quo & incendium magis magisque inualefcit. Vnum porro aduersus vehementem hunc æstum remedium est, si terra & cineres flammæ iniiciantur. Venenohuic quin peccata comparemus, quæ virtus quoddam lethale sunt & oleum quoddam incendiarium. Ita namque illa in Sacris voluminibus appellatur, *Oleum peccatoris, non impinguet caput meum.* Et apud Hebræos, *Oleum autem Veneni,* virtus, inquam, quod animas simul & corpora incendat. Cui incendio restinguendo nullum aptius aut conuenientius remedium excogitari queat, quam si vtraque terræ & cinerum fatalium cogitatione respergantur. Nam a longo iam tempore dixit Sapiens: *Recordare nouissima tua, & in æternum non peccabis.*

Psal. 140.

Ecc. 7.

Ipsa insuper mortis recordatio humilitatem generat, & animas intra moderacionis limi-

Mortis memoria animi humiliter.

Zed. 7.

limites contineat, ne sublimius euolent, seque a quo gerant insolentius. Quis enim est, qui proposita sibi originis uilitate naturaque in cineres dissoluenda non humiliter ac demisse de seipso sentiat? quis, inquam, est, qui ad sublimia & supra se posita aspirare audeat, cum moriturum se inq; puluerem redigendum, cogitabit? Hoc namq; vnum Sapiens ad superbiam hominum retundendam humilitatemque mentibus inferendam adhibuit, dicens: *Quid superbis terra & cinis?* quasi diceret: Homo qui in tantum te iactas, qui a deo splendide & magnifice te geris, superbis, & insolentis, cogita, terram, cinerem te esse, puluerem, putredinem, & merum nihil, & non dubito fore, quin alas tuas breuis contracturus. Vnde Poeta quidam:

*Quid cinis & puluis, quid sordida terra superbit?
Cum redit in cineres, quod fuit ante cinis?*

Simile.

Pauus, quo nulla auium pulchrior aut elegantior, nulla quoq; superbior cum pennarum agmen explicat, cum plumarum sinuosa volumina latius extendit, nimirum quomodo sui ipsius pulchritudine delectetur, ut in seipso superbiat. Verum quamprimum ut oculos in terram demittit, ac pedum deformitatem intuetur, erubescens, pennarum syrma sensim dimittit, suasque merces, quas spectandas proposuerat, colligit. Non secus quoque ipse homo inter ceteras creaturas nobilissimus, pulcherrimus, simul etiam insolentissimus, cum vanitatis alas explicat, adeo, viso conditionis sue splendore, gloriatur, nihil ut eo aut vanius aut insolentius esse videatur: sed si oculos in terram deiiciat, pedesque contempletur, sine inquam, suum, mortem ac cinerum turpitudinem eernat, statim profecto sese recolligit, ac submissus de se sentit.

Leuit. 3.

Quoniam vero de auibus mentio incidit: iussit olim in Leuitico Deus, ut auibus in sacrificium offerendis prius plumae euellerentur, eaque in locum in quo cineres coaceruabantur, proicerentur. Quale porro hoc mysterium est? videor audire qui mihi dicat, & homines de numero volatiliu esse, clamat enim Psaltes: *Quis dat it mibi pennas sicut columba, & volabo?* Honores, di-

gnitates, diuitiae, luxus, & vanitates, non pennae quodammodo sunt, quibus in altum superbiendo efferantur? verum quo submisit de seipsis cogitarent ac sentirent, turbet Deus, ut alas iisdem praescindantur, ipsaque pennae cum mortis cineribus permisceantur. Vnicum quippe remedium, quo animae superbiētis impetus retundatur, Deoq; in humile sacrificium fiat, est, mortis memoria plumas & mundi vanitates condire & temperare.

Agathocles, qui ex figuli filio ad Siciliae regnum euectus est, figlina semper vasa sibi in mensam inferri vna cum aureis & argenteis volebat, ne forsitan ob latioris fortunae auram extra mentis statum abriperetur, vitaeque prioris eum caperet obliuio. Non peccaret, meo iudicio, homo ad honores & dignitates subuectus, si Agathoclis exemplo, ne superbia & elatio locum in eo sepeant, utque primae paupertatis meminerit, inter aurum & diuitias, vas quoddam e terra compactum animae mensae inferret, id est, cineres sibi proponeret in quos redigendus est, & terram & lutum e quo conglutinat, quo ita semper intra rationis ac temperantiae limites remaneret, reminisceretur, inquam, figuli se filium esse & Adami stirpe, qui Protoplastus nominatus est, progenitum: itaque fieri ut humiliter de se cogitatus sit.

Scribit in Epistolis Hieronymus, fuisse Mortis memoriae Romae consuetudinem, triumphanti- bus, cum quadriiugo veherentur curru, in- ter laetas acclamantium voces, arque exul- tantis populi applausus, mortem in memo- riam reuocare. Qui enim triumphabat, tra- bea indutus, coronis redimitus, & victoriis turgidus, curru infidebat, eique a tergo im- minebat qui diceret: *Hominem & mortalem se esse memineris.* Permiscebant scilicet mortis memoriam triumphali gaudio, ne sum- mus ille honor ac dignitas, cui par vix reperiebatur, eos cogeret insolentescere. O consuetudinem deprædicandam! sciebant si- quidem Ethnici nouissimorum recordationem ac praesertim mortis, nostrique cogni- tionem, ad animas humiliandas per multum momenti afferre.

Psal. 9. Daud qui ex humili ouium pastore Rex Israel constitutus est, id ipsum in Psalmis aperte consulit, dicens: *Non apponat ultra magnificare se homo super terram.* Vel, ut Hieronymus ad Hebraicam veritatem transtulit: *Non apponat magnificare se homo de terra.*

Psal. 72. Idem vates, cum causas exponeret, ob quas tam multi vento superbiæ aliorum raperentur, inter cæteras hanc addit, quod nullus omnino nouissimorum recordaretur: *Non est respectus mortis eorum, ideo tenuit eos superbia:* si enim vel semel eandem mentibus insculperent, inq; omnibus præ oculis haberent, in tantum credo humiliarentur, vt ad intimum vsque terræ centrum se dimitterent: Viuat igitur mortis memoria, viuant & triumphent cineres, viuat sepulcri ac nouissimorum recordatio, nihil enim eadem vel ad salutem vtilius, vel magis necessarium haberi potest, nihilque est ad quæ vehementius aut magis vos adhorret. Quamobrem finem vestrum ante oculos habetote, mortuos cõsulite, sepulchris loquimini, cœmiteria accedite, videte & inspicite acervos illos, & vt ita dicam, ossium horrea, videte putrescentia illa corpora taboq; diffluentia, ac cineres illos sepulchrales accuratius intuemini, siquidem, vt Chrysostomi verbis utar, in illis cerneris naturam dilapsam, corpora corrupta, ossa in puluerem redacta. Cœmiteria adite, considerate, quis sit sapiens, quis stultus, quis Imperator, quis miles, quis dominus, quis seruus? Vbinam sunt flores adolescentiæ? in sepulchris: vbi serenitas frontis? vbi vultus lætitiæ? faciei maiestas? verborum nectar & dulcedo? morum venu-

stas ac decor? nonne omnia cinis, vermis & putredo? Ad hanc ipsam sancti viti meditationem vos hodie inuito, Auditores, hoc vnum vos semper ob oculos habere velim: quapropter *Memorare nouissima tua, & in a. Eccl. 7. ternum non peccabis.*

Tu vero Pater omnipotens, bonitas infinita, & exuberantissime fons bonorum, qui ad hoc ipsum per Sapientem omnes adhortatus es, nostros quæso, oculos reuela, & omnem ab iis caliginem remoue, quo ipsum agnoscere, intellectum, vt intelligere, memoriam autem vt eius meminisse valeamus, Vnica hæc in posterum nostra sit meditatio, cura, studium, oculorum intuitus, delicia, animarumque perpetuum exercitium. Fac, obsecro, auctor vitæ ac mortis triumphator, vt mortem semper ante oculos habeamus, non nisi de morte sermões miscamus, aliud quam mortem non meditemur, vnam mortem spirem, spectemus, atque in eam rotam omnia studia dirigamus. Deinde cõcede, ô dulcis animarum sponse, memoria mortis ita permoueamur, vt seculi vanitatibus valedicentes, peccata fugientes, humilitatem spiritus adipiscentes, ita in hac vita mori discamus, vt in altera te conducente sempiternum viuere possimus, æterna beatitudine perfruentes: ad quam conducente nos Patre, & Filio, & Spiritu S. nos peruenturos speramus. Amen.